

N:o 59.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1899, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse af § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897.

Genom proposition, n:o 76, af den 6 mars innevarande år, hvilken af båda kamrarna blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för nämnda dag, förklarat sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver följande

Förslag till kungörelse om ändrad lydelse af § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897.

Häriigenom förordnas, att § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897 skall hafva följande ändrade lydelse:

Mom. 1. För köttbesigtning, anstald på grund af § 1, så ock för begagnande af offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, eger staden uppbara afgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshafvande, efter hörande af helsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, hvarunder slagthusets förvaltning är stald, dertill uppgjort förslag, af Konungen fastställes

för minst ett år i sänder. I denna taxa må afgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande af stadens kostnader för köttets besigtning och stämpling samt, der fråga är om begagnande af offentligt slagthus, som nyss är nämndt, till betäckande jemväl af kostnaden för slagthusets förvaltning och underhåll jemte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Der jemlikt ordningsstadgan för rikets städer eller derpå grundad bestämmelse särskild marknadsplats för kreaturshandeln blifvit inrättad i sammanhang med offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slagthusets begagnande bestämmas afgifter till staden för nyttjande af marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

Då utskottet nu går att i ämnet sig yttra, anser utskottet, för klargörande af frågans närmare innebörd, nödigt att lemna en redogörelse för dess föregående behandling.

Genom proposition till 1896 års Riksdag begärde Kongl. Maj:t Riksdagens yttrande öfver ett propositionen bilagdt förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m. Enligt § 8 i detta förslag skulle vederbörande samhälle ega att för köttbesigtning äfvensom för begagnande af offentligt slagthus uppbära afgifter enligt taxa, fastställd af Kongl. Maj:t för minst ett år i sänder. I denna taxa skulle afgifterna ej få sättas högre, än som kunde anses erforderligt till betäckande af samhällets kostnader för köttets besigtning och stämpling samt, der fråga vore om begagnande af offentligt slagthus, till betäckande jemväl af kostnaden för slagthusets förvaltning och underhåll jemte ränta å anläggningskapitalet. Nämnda paragraf innehöll vidare, att der jemlikt ordningsstadgan för rikets städer eller derpå grundad bestämmelse särskild marknadsplats för kreaturshandeln blifvit inrättad i sammanhang med offentligt slagthus, afgifter till samhället för nyttjande af marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning skulle kunna bestämmas i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slagthusets begagnande.

Uti afgifvet utlåtande öfver nämnda proposition anförde laguskottet bland annat, att utskottet icke ville förneka, att, i fråga särskildt om export, köttbesigtning kunde hafva sin stora betydelse för afsättningen,

och att denna omständighet vore förtjent af beaktande. Men derest saknaden af obligatorisk köttbesigtning kunde anses innebära hinder eller skada för exporten, syntes det utskottet som om denna olägenhet, utan att köttbesigtningstvång för hela landet infördes, kunde afhjelpas genom inrättande af slagthus i de större exporthamnarna samt bestämmelse om obligatorisk besigtning af endast det kött, som vore afsedt för export; och hemställde utskottet, att det af Kongl. Maj:t i propositionen framlagda förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m. icke måtte af Riksdagen antagas.

Denna hemställan bifölls af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren förklarade sig ej hafva något att erinra mot Kongl. Maj:ts i ämnet framställda förslag.

Vid 1897 års riksdag upptogs det kongl. förslaget af enskilde motionärer.

I det utlåtande, som lagutskottet afgaf, framhöll utskottet, att förslaget i fråga hade tvenne sidor, en af hygienisk och sanitär art och den andra hufvudsakligen ekonomisk, samt att den senare, afseende att genom inrättande af exportslagterier och dermed förenad köttbesigtning befordra köttexporten från vårt land, åtminstone för närvarande syntes vara af större betydelse än den förra. I den mån erforderliga bidrag till exportslagthus ej kunde erhållas af de kommuner, der slagthus inrättades, eller af enskilda för företaget intresserade personer, hushållningssällskap eller andra korporationer, ansåg utskottet frågans stora vikt för landets jordbruk väl kunna försvara, att statsmedel för ändamålet användes.

Deremot kunde utskottet icke tillstyrka, att erforderliga medel för slagthusens anläggning och underhåll bereddes genom införande af slag- och köttbesigtningstvång, och kunde utskottet alltså icke i vidare mån tillstyrka bifall till hvad motionärerna föreslagit, än att utskottet hemställde, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af erforderliga åtgärder för att slagthus med der anordnad köttbesigtning under erforderlig kontroll måtte anordnas i de städer, der sådan anordning för befordrande och underlättande af export af kött kunde anses vara af behovet påkallad.

Sedan emellertid utlåtandet blifvit af båda kamrarna till utskottet återförvisadt, afgaf utskottet förnyadt betänkande i ämnet och hemställde deruti, att lag angående köttbesigtning och slagthus enligt det af motionärerna framlagda förslaget måtte med vissa ändringar af Riksdagen antagas. Enligt den lag, som utskottet sålunda tillstyrkte Riksdagen antaga,

var rätten till införande af såväl köttbesigtningssom slagttvång inskränkt till städerna, och dessa skulle ensamma få vidkännas kostnaderna för besigtningen, utan rätt att därför uppbära någon afgift. För begagnande af offentligt slagthus skulle vederbörande stad deremot ega upptaga afgifter, som dock ej finge sättas högre än som kunde anses erforderligt för betäckande af stadens kostnader för slagthusets förvaltning och underhåll jemte ränta å anläggningskapitalet.

Sex af utskottets ledamöter voro från beslutet skiljaktiga samt ansågo bland annat, att § 8 i lagen borde erhålla sådan lydelse, att stadskommun, som berättigades införa slagttvång, finge sjelf bekosta slagthusets anläggning, och att kommunen sålunda ej skulle tillerkännas rätt till nämnda räntegodtgörelse.

Första Kammaren biföll lagutskottets hemställan, hvaremot Andra Kammaren antog lagen med omförmälda af reservanternas ifrågasatta ändring.

För att sammanjemka de sålunda skiljaktiga besluten hemställde utskottet om sådan lydelse af § 8, att deri bestämdes, att afgifterna för begagnande af slagthus finge sättas så höga, att de motsvarade, förutom stadens kostnader för slagthusets förvaltning och underhåll, jemväl tre procent ränta å anläggningskapitalet. Denna lagutskottets hemställan blef af båda kamrarna bifallen, och har lag i ämnet, enligt den lydelse Riksdagen sålunda beslutit, af Kongl. Maj:t den 22 december 1897 utfärdats.

Efter den sålunda lemnade redogörelsen för tillkomsten af § 8 uti berörda lag i dess nuvarande lydelse öfvergår utskottet nu att ur det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet återgifva de skäl, som föranledt propositionens framläggande.

Erfarenheten, så yttrar departementschefen bland annat, under den tid, som förflutit efter slagthuslagens utfärdande, har emellertid visat, att man hittills icke i någon af våra städer fått infördt vare sig köttbesigtningss eller slagttvång. Framställningar om inrättande af offentliga slagthus hafva visserligen behandlats af stadsfullmäktige såväl i Göteborg som i Malmö och helt nyligen äfven i Stockholm, men på alla tre ställena hafva stadsfullmäktige ansett uppförandet för stadens räkning af ett sådant offentligt slagthus, som afses i lagen af den 22 december 1897, icke böra med lagens nuvarande lydelse komma till stånd. Stadsfullmäktige i Göteborg hafva likväl förklarat, att om lagen ändras derhän, att staden berättigas uppbära en mot stadens verkliga kostnader svarande afgift för

såväl köttbesigtning som begagnande af stadens slagthus samt dessutom bestämmelser i lagen intagas om verksam kontroll öfver slagterierkets utfölvande i stadens omnejd, stadsfullmäktige hade för afsigt låta, så snart lämpligen ske kunde, i staden uppföra ett större, tidsenligt kommunalt slagthus, afsedt äfven för slagt till export. Ett liknande förklarande har lemnats af stadsfullmäktige i Malmö.

Fråga har nu blifvit om ändring af slagthuslagen i syfte att undanrödja det hufvudsakliga hindret för inrättande af offentliga slagthus särskildt i de städer, som äro af betydelse för vår köttexport, och anhåller jag att här få redogöra för några på Kongl. Maj:ts pröfning beroende framställningar i detta ämne.

Sedan hushållningssällskapens ombud vid deras i november månad 1897 hållna sammanträde tillsatt en komité med uppdrag att utreda, hvilket belopp som kunde anses erforderligt för vidtagande af nödiga förberedande åtgärder till den svenska köttexportens befrämjande, och med stöd af denna utredning å ombudens vägnar ingå till Kongl. Maj:t med underdånig begäran, det Kongl. Maj:t hos Riksdagen måtte göra framställning om det erforderliga beloppets beviljande, inlemnade bemälda komiterade till Kongl. Maj:t en den 21 mars 1898 dagtecknad skrift, hvori anfördes, bland annat, att, för att betrygga landets afsättning af kött, det enligt komiterades åsigt vore nödvändigt, att tidsenligt inrättadt slagthus, utrustadt med allt, som kräfdes för att på vinstgifvande sätt tillgodogöra sig så väl affallet vid slagten som allt till export mindre tjenligt kött, uppfördes ej endast i Göteborg, utan äfven i södra Sverige, helst i Malmö. På grund af slagthuslagens förbud för den stad, som beslöte inom sitt område tillämpa lagen, att uppbära kontrollafgift för kött, som till staden infördes eller der slagtades, vore utsigten att i Göteborg och Malmö få till stånd offentliga slagthus mycket liten; men anledning funnes att antaga, att åtgärder från landtmännens sida möjligen komme att i Skåne vidtagas för att få till stånd en större slagthusanläggning, som bättre än i Malmö såväl redan befintligt som ifrågasatt provisoriskt exportslagteri skulle motsvara fordringarna på ett tidsenligt slagthus, i hvilket en köttindustriell verksamhet med fördel skulle kunna bedrifvas. Utsigten för att få detta sistnämnda förslag förverkligadt skulle dock betydligt ljusna, om för här omnämnda, i mycket hög grad önskvärda anläggning kunde påräknas ett större statsunderstöd. På grund deraf anhöllo komiterade, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen ingå med framställning, att Riksdagen måtte ställa ett belopp af 500,000

kronor till Kongl. Maj:ts förfogande, att, på sätt Kongl. Maj:t funne lämpligt, användas till understöd åt sådana slagthusanläggningar, som kunde antagas blifva till gagn ej endast för export af kött, utan äfven för ett riktigt tillgodogörande af såväl affallet vid slagten som allt till export mindre tjenligt kött. I en annan underdånig skrifvelse, daterad den 31 oktober 1898, anförde komiterade, i anslutning till nyss berörda framställning, att bland dem, som i städernas slag- och köttbesigtningstväng såge en fara för landtbruket, den åsigten gjorde sig gällande, att slagthus, fullt tillräckliga för köttexportens behof, lätt och med jmförelsevis ringa uppoffring kunde, när så visade sig nödvändigt, uppföras i landets exporthamnar, och att dessa endast för slag till export afsedda slagthus, om tillfälle bereddes att i dem drifva köttindustriell verksamhet, borde kunna blifva jmförelsevis vinstgifvande affärsföretag, för hvilka allt ekonomiskt understöd, i hvilken form det än vore, skulle vara obehöfligt. Från Danmark föreläge emellertid en annan erfarenhet härutinnan, i det att danska regeringen och riksdagen till ett flertal exportslagterier för upprätthållande af deras verksamhet ansett erforderligt att lemna understöd till vexlande belopp, och att andra danska exportslagterier, hvilka icke kommit i åtnjutande af sådant understöd, endast med svårighet kunnat bedrifva sin verksamhet, intill dess med den stad, i hvilkens omedelbara närhet slaghuset varit förlagdt, öfverenskommelse kunnat träffas om slaghusets användande såsom kommunens offentliga slagthus. Sist berörda fördel syntes de exportslagterier, som anlades i vårt land, icke under närvarande förhållanden kunna påräkna. Genom den utaf Kongl. Maj:t den 22 december 1897 utfärdade lag angående köttbesigtning och slagthus hade väl för rikets städer blifvit möjligt att genom slagthusanläggningar få slagten och omsättningen af kött på ett tidsenligt sätt ordnad inom vederbörande kommuners områden, men, då detta oaktadt ingen enda stad dragit fördel af denna sin rättighet, syntes detta till fyllest visa, att de för begagnande af denna rättighet uppställda vilkoren vore af den beskaffenhet, att gällande slagthuslag aldrig kunde komma att uppfylla det med densamma närmast afsedda ängamålet och sålunda icke heller i sin nuvarande form åt enskilda slagthusföretag skänka det stöd, som låge i att städerna med dylika möjligen befintliga eller ifrågasatta företag skulle träffa öfverenskommelse om slaghusens användande såsom offentliga slagthus. Om de svenska slaghusen sålunda allt framgent skulle tänkas uppförda endast för slag till export och köttindustriell verksamhet utan utsigt att samtidigt såsom i andra länder blifva använda såsom kommu-

nernas offentliga slagthus, måste hvarje sådant slagthusföretag i en eller annan form kunna påräkna ett ekonomiskt stöd. Lemnades ej sådant, komme det svenska landtbruket säkerligen att allt fortfarande sakna slagthus. Våra i detta hänseende så gynsamt utrustade grannländer skulle då vinna ett betydande försteg, och då vi en gång tvingades att med dem på allvar upptaga konkurrensen på utlandets köttmarknader, skulle vi der mötas af svårigheten att nödgas i efterhand arbeta in varor, för hvilka våra konkurrenter redan lyckats att i det främmande landet skapa sig ett godt namn. Det penningbelopp, hvilket komiterade i sin underdåniga framställning af den 21 mars 1898 angifvit såsom behöfligt för att under närvarande förhållanden på verksamt sätt bereda möjlighet till åstadkommandet af export af kött, ansåge komiterade fortfarande, så länge ingen hjälp i någon som helst form från städernas sida kunde påräknas, vara för ändamålet erforderligt. Den summa, danska regeringen år 1898 disponerat till köttexportens befrämjande och hvaraf större delen utlemnats såsom understöd utan återbetalningsskyldighet till redan i gång varande slagthus, uppginge till 200,000 kronor. I vårt land, der möjligen uppstående slagthus måste arbeta under väsentligt svårare förhållanden och der vidtagandet äfven af andra åtgärder för köttexportens befrämjande måste anses i hög grad önskvärdt, kräfdes ett i samma mån större belopp för att få förhållandena så ordnade, att den svenska ladugårds-skötseln icke såsom hittills uteslutande skulle vara hänvisad till mejerihandteringen såsom sin enda inkomstkälla.

På grund af hvad komiterade anfört hemstälde de, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning antingen om förändring af nu gällande slagthuslag i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts inför 1897 års Riksdag framlagda förslag, eller ock, i händelse denna förändring icke kunde åvägbringas, att Riksdagen måtte ställa ett belopp af 500,000 kronor till Kongl. Maj:ts förfogande att, på sätt Kongl. Maj:t funne lämpligt, användas dels till understöd åt sådana tidsenliga slagthusanläggningar, som kunde antagas blifva till gagn icke endast för export af kött, utan äfven för ett riktigt tillgodogörande af så väl affallet vid slagten som allt till export mindre tjenligt kött, dels ock till vidtagandet af andra åtgärder, som Kongl. Maj:t kunde anse erforderliga för befrämjande af exporten af såväl kött som produkter af köttindustriell verksamhet.

Öfver de sålunda gjorda framställningarna behagade Kongl. Maj:t infordra underdånigt utlåtande af landtbruksstyrelsen, till hvilken myndighet genom nådig remiss jemväl öfverlemnades en af Malnöhus läns hushåll-

ningssällskap till Kongl. Maj:t den 15 december 1898 aflåten skrifvelse, deri sällskapet dels uttalat sin lifliga tillslutning till den af hushållningssällskapens ombuds komiterade i deras förberörda skrifvelse af den 31 oktober samma år gjorda framställning, dels ock i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t, äfven under förutsättning att de utaf komiterade föreslagna ändringar i slagthuslagen blefve genomförda, hos innevarande Riksdag måtte göra framställning, att erforderligt belopp blefve stäldt till Kongl. Maj:ts förfogande för befrämjande af den för vårt land så betydelsefulla, hittills enligt sällskapets åsigt så godt som helt och hållet försummade köttindustriella verksamheten. I anledning häraf afgaf landtbruksstyrelsen två underdåniga utlåtanden. I det ena, dagtecknad den 30 december 1898, innan styrelsen fått mottaga remissakten rörande Malmöhus läns hushållningssällskaps framställning, anfördes följande.

I likhet med komiterade ansåge landtbruksstyrelsen, dels att, så länge för köttbesigtning, anstald på grund af § 1 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897, icke någon afgift erlades, utan städerna enligt samma lag vore berättigade att uppbära afgifter endast för begagnande af slagthusen, hvilka afgifter, som skulle utgå efter faststald taxa, ej finge sättas högre än som kunde anses erforderligt för betäckande af stadens kostnader för slagthusets förvaltning och underhåll jemte tre procent ränta å anläggningsskapitalet, utsigt icke förefunnes, att städerna skulle finnas villiga att uppföra slagthus, dels ock att, för att export af slagtdat kött skulle kunna härifrån i större omfattning komma till stånd, tidsenliga slagthus måste i exporthamnarna finnas, företrädesvis i Göteborg och Malmö, och att dessa slagthus borde vara så anordnade, att slagten kunde försiggå under veterinärkontroll och affallet dervid på det mest ekonomiska sätt tillvaratagas. På sätt landtbruksstyrelsen i dess nysberörda underdåniga utlåtande jemväl anført, borde också vidtagandet af åtgärder från statens sida för ett definitivt ordnande af denna angelägenhet bero derpå, huruvida städerna Malmö och Göteborg komme att uppföra dylika slagthus.

Om det å ena sidan måste anses för vårt land angeläget, att sådana slagthus, som afsåges i oförmälda lag, verkligen komme till stånd, samt å andra sidan tillkomsten af dylika slagthus skulle göra särskilda exportslagthus fullständigt öfverflödiga, syntes, innan några åtgärder af mera omfattande beskaffenhet för åstadkommande af exportslagthus från statens sida vidtoges, gällande slagthuslag böra ändras, så att möjlighet funnes att antaga, att slagthus blefve med tillämpning af lagens bestämmelser

uppförda. Då, på sätt i det föregående framhållits, anledningen dertill, att städerna icke funnit det för sig fördelaktigt att uppföra slagthus, borde sökas i den omständigheten, att enligt § 8 i gällande slagthuslag ingen afgift skulle erläggas för köttbesigtning, utan endast för begagnande af slagthuset, syntes, för att slagthus i öfverensstämmelse med lagens syfte skulle komma till stånd, endast erfordras, att sistberörda bestämmelse ändrades till den lydelse, som sagda § hade uti den af Kongl Maj:t till Riksdagen den 14 februari 1896 aflåtna nådiga proposition med förslag till förordning angående köttbesigtning- och slagttvång m. m.

Om landbruksstyrelsen sålunda under nuvarande förhållanden icke kunde förorda, att, på sätt komiterade föreslagit, ett större belopp begärdes af Riksdagen för att användas till understöd åt slagthusanläggningar, ville styrelsen likväl framhålla, att, om det skulle visa sig, att någon förändring i slagthuslagen, på sätt styrelsen föreslagit, icke komme till stånd, åtgärder i det af komiterade angifna syfte borde vidtagas. För sådana åtgärder skulle emellertid kostnaderna gifvetvis komma att uppgå till ganska betydliga belopp.

Med anledning af remissen af Malmöhus läns hushållningssällskaps omförmälda skrifvelse afgaf landbruksstyrelsen den 16 nästlidne januari särskildt underdånigt utlåtande af följande innehåll.

Hvad först anginge detta hushållningssällskaps uttalande af sin tillslutning till hushållningssällskapens ombuds komiterades underdåniga framställning till Kongl. Maj:t af den 31 oktober 1898, återopade landbruksstyrelsen hvad styrelsen öfver sistberörda framställning uti sitt omförmälda utlåtande den 30 december 1898 anført. Beträffande åter hushållningssällskapets i öfrigt gjorda hemställan, syntes denna i viss mån stå i strid emot eller utgöra en inskränkning i sällskapets uttalande om dess tillslutning till merbemälde komiterades framställning af den 31 oktober 1898, enär komiterade ansett en förändring i slagthuslagen på sätt de föreslagit göra hvarje vidare åtgärd från statens sida för nu ifrågasatt angelägenhet öfverflödig, hvaremot hushållningssällskapets hemställan tydligen grundade sig på den åsigten, att, äfven om en dylik ändring i slagthuslagen komme till stånd, ett belopp, hvars storlek sällskapet likväl icke uppgifvit, skulle behövas för befrämjande inom vårt land af den köttindustriella verksamheten. Huru sällskapet tänkt sig det ifrågasatta beloppet skola användas, hvem som skulle komma i åtnjutande af detsamma, om det skulle utlemnas såsom understöd eller i form af lån, derom lemnade förevarande framställning icke någon upplysning.

För sin del ansåge landtbruksstyrelsen, att den köttindustriella verksamheten, det vill säga tillverkning af konserver af kött, olika korfslag, sylta m. m., hvarigenom förnämligast allt affall vid slagtt kunde på det sorgfälligaste tillvaratagas, skulle i sin mån bidraga till höjande af boskapskötselns afkastning inom vårt land. Då emellertid sådan tillverkning i större skala ovilkorligen förutsatte tillvaron af större slagthus, från hvilka jemn tillgång på erforderlig kontrollerad råvara kunde vara att påräkna, men några dylika slagthus inom vårt land ännu icke kommit till stånd, samt för öfrigt alldeles icke vore utredt eller visadt, att, om sådana slagthus inrättades, något understöd för åstadkommande af en dylik tillverkning skulle erfordras, funne landtbruksstyrelsen någon som helst åtgärd från statens sida i förevarande syfte för närvarande och intill dess det visat sig, att sådan åtgärd af omständigheterna påkallades, icke böra vidtagas. På grund häraf hemställde landtbruksstyrelsen i underdånighet, att Malmöhus läns hushållningssällskaps framställning, i hvad den afsåge särskilda åtgärders vidtagande för befrämjande af köttindustriell verksamhet, icke måtte till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Slutligen har Östergötlands läns hushållningssällskap i underdånig skrifvelse den 28 januari innevarande år, med anslutning till förenämnda komiterades i skrifvelsen af den 31 oktober 1898 uttalade åsigt, gjort framställning af samma innehåll som nämnda komiterades i deras berörda skrifvelse.

Af förhandlingarna vid 1897 års riksdag i fråga om antagande af en lag angående köttbesigtning och slagthus framginge, att Riksdagens beslut i ämnet väsentligen bestämdes af omtanke för den på en ökad boskapskötsel allt mer grundade jordbruksnäringen, hvars intressen hotades genom hvarjehanda i främmande länder uppresta hinder mot införsel dit af levande kreatur från Sverige. Man hade ansett sig därför böra vidtaga åtgärder för att kunna i stället för levande djur exportera slagtt kött. Härför behöfdes emellertid inrättande af särskilda slagthus i förening med köttbesigtning, som man antog skulle komma att af åtminstone en eller annan för köttexporten vigtig stad anordnas utan annan ersättning åt staden än de afgifter, som erfordrades för betäckande af kostnaderna för slagthusets förvaltning och underhåll jemte tre procent ränta å anläggningskapitalet. Då det emellertid nu visat sig, att ingenstädes i vårt land i lagen afsedd kötsbesigtning eller offentligt slagthus kommit till stånd eller vore att förvänta med lagens nuvarande lydelse, men behovet af

sådana anordningar fortfarande kvarstode och särskildt befunnits kämbart för vår modernäring, torde det vara skäl att man, på sätt landbruksstyrelsen nu hemställt, sökte åvägabringa sådan ändring i slagthuslagen, att der förefintliga hinder för de nämnda anordningarnas genomförande undanröjdes. Sådant torde kunna ske genom en omredigering af § 8 i nämnda lag ungefärligen på det sätt landbruksstyrelsen föreslagit. Då anläggandet af ett tidsenligt offentligt slagthus kräfde högst betydande kostnader, kunde det icke vara annat än rättvist och billigt, att genom afgifter för slaghusets begagnande bereddes ej blott ersättning för slaghusets förvaltning och underhåll, utan äfven skälig ränta å anläggningskapitalet. Att dervid i lagen bestämdes något fixt maximum å den ränta, som finge beräknas, syntes ej lämpligt, då räntefoten ofta vexlade, utan torde det böra i hvarje fall få bero på Kongl. Maj:ts pröfning att vid fastställande af taxa å afgifter för slaghusets begagnande bedöma, hvilken ränta som kunde anses skälig. Någon fara för att öfverdrifvet höga afgifter skulle komma att fordras för slaghusets begagnande torde för öfrigt så mycket mindre förfinnas, som det ju, då ingen vore skyldig att anlita slaghuset, låge i vederbörande stads intresse, att afgifterna sattes så lågt, att slaghuset verkligt komme till användning i beräknad omfattning. Vidare syntes det vara i sin ordning, att måttliga afgifter stadgades för besigtning och stämpling af uppslagtadt kött, såsom i Kongl. Maj:ts omförmälda proposition år 1896 föreslogs. Dessa afgifter skulle visserligen komma att i första hand erläggas af den, som anmälde köttet till besigtning, hvilket väl i regeln torde blifva köttförsäljaren, men denne kunde ju sedermera, om han finge köttet försedt med en rekommenderande stämpel, begära för sin vara så högt pris, att kostnaden för köttets besigtning och stämpling blefve betäckt. Något nämnvärdt fördyrande af köttet syntes ej derigenom komma att uppstå. Här förutom torde det vara skäl, att i slagthuslagen infördes bestämmelser liknande dem, som i berörda proposition föreslogos beträffande afgifter för nyttjande af särskild i sammanhang med offentligt slagthus inrättad marknadsplats för kreaturshandeln samt dervid uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning. För att ett offentligt slaghus skulle kunna medföra allt det gagn, som dermed afsåges, och för att särskildt i större städer besvärliga transporter af kreatur till slaghuset måtte kunna så mycket som möjligt inskränkas, torde det nemligen blifva behöfligt att hafva i detsammias omedelbara närhet anordnad marknadsplats för handel med kreatur. Blefve en sådan marknadsplats inrättad,

syntes det ock billigt, att åt det samhälle, som för densamma och dertill hörande lokaler m. m. måste vidkännas ofta rätt dryga kostnader, bereddes någon ersättning genom afgifter, bestämda i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slagthusets begagnande.

Då, såsom af statsrådsprotokollet framgår, ingenstädes i vårt land köttbesigtning eller slagthus, som afses uti ifrågavarande lag, kommit till stånd eller torde vara att förvänta med lagens nuvarande lydelse, derest ej direkta anslag för sådant ändamål kunna påräknas, lär det för befrämjande af den för vår jordbruksnäring så viktiga exporten af slagadt kött vara af nöden, antingen att staten lemnar anslag till slagthus afsedda för export, eller ock att lagen så ändras, att städerna finna det med sin fördel förenligt att anlägga offentliga slagthus, hvilka, om de komma till stånd, jemväl kunna användas för exportens räkning.

I likhet med landtbruksstyrelsen anser utskottet den senare utvägen böra i främsta rummet tillgripas.

Enär den personal, som komme att anställas i slagthus, hvilka utslutande vore afsedda för export, icke kan antagas ständigt få full sysselsättning, utan arbetet i dessa slagthus möjligen vissa tider komme att ligga nere, torde omkostnaderna för dylika slagthus blifva så stora, att afgifter motsvarande dessa kostnader icke kunna påläggas det för export afsedda köttet. Staten skulle därför, i händelse endast exportslagthus anordnades, icke blott få gifva betydliga anslag till slagthusens uppförande, utan afven allt framgent lemna bidrag till driftkostnadernas betäckande.

Helt annorlunda skulle deremot förhållandet blifva, i fall slagthus anordnades i sammanhang med införande af köttbesigtning- och slagttvång. I så fall skulle antagligen driften af slagthusen, som finge jemn sysselsättning året om, lemna ränta på anläggningskapitalet samt betala driftkostnaderna, utan att afgifterna behöfde sättas oskäligen höga, och det viktiga exportintresset skulle tillgodoses, utan att staten behöfde vidkännas dryga utgifter.

Enligt utskottets åsigt lär det icke heller genom köttbesigtning- och slagttvågs införande i en stad den inkomst, som landtbefolkningen i den kringliggande trakten derefter kan påräkna af sina slagtdjur, i allmänhet blifva mindre än nu är fallet.

Hvad afgifterna för köttbesigtning angår, måste sådana redan nu i många städer erläggas. I städerna har nemligen flerstädes införts frivillig köttbesigtning, för hvilken betalning erlägges, och om en landtman, som vill i staden sälja kött efter slagtrade djur, icke låter besigtiga köttet, får han antingen icke alls afyttra det, eller erhåller han åtminstone lägre betalning än om detsamma undergått besigtning.

Då alltså ersättning för köttbesigtning redan nu å många ställen faktiskt måste utgifvas, ligger i denna omständighet ett kraftigt skäl för bifall till Kongl. Maj:ts framställda förslag, hvarigenom afgifterna för köttets besigtning och stämpling skulle komma att utgå enligt en af Kongl. Maj:t fastställd taxa, i stället för att såsom nu kunna efter godtycke bestämmas. Vid fastställande af en dylik taxa torde nemligen Kongl. Maj:t nog komma att tillse, att afgifterna icke sättas högre, än att de betäcka de skäligena utgifter staden måste för besigtningen vidkännas, medan för närvarande ej finnes någon garanti mot afgifternas fastställande till oskäligt höga belopp.

Beträffande Kongl. Maj:ts förslag i hvad det afser rätt för städerna att för begagnande af offentliga slagthus uppbära afgifter, som jemväl motsvara skälig ränta å anläggningskapitalet, lär genom en dylik lagändring, hvarigenom den ränta, som skall läggas till grund för afgifternas beräkning, kommer att höjas med en eller annan procent, kostnaden för begagnande af slagthus icke komma att i någon nämnvärd mån ökas.

Bestämmelsen om tre procent ränta å anläggningskapitalet har för öfrigt icke tillkommit på grund af någon utredning eller närmare pröfning rörande den ränta, städerna böra få tillgodoräkna sig å nämnda kapital, utan är, såsom af den ofvan lemnade redogörelsen framgår, resultatet af en sammanjemkning mellan kamrarnes skiljaktiga beslut. Dessutom lär erfarenheten å orter i utlandet, der slagttvång införts, gifvit vid handen, att de afgifter, som upptagas för begagnande af slagthus, i allmänhet betäckas genom den större inkomst, som kan påräknas af de i offentliga slagthus nedslagtade kreaturen. I sammanhang med dylika slagthus anläggas nemligen fabriker för tillgodogörande af en del affall, som eljest icke i regel vid slagttillvaratages, och genom hvad som för detta affall betalas äfvensom till följd af det högre pris, som kött af i offentliga slagthus under vederbörlig kontroll nedslagtade djur i marknaden betingar, torde i de flesta fall full godtgörelse erhållas för den för djurens nedslagtande erlagda afgiften.

Vidkommande slutligen den af Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelsen

om rätt för stad att uppbära afgifter för nyttjande af särskild i sammanhang med offentligt slagthus inrättad marknadsplats för kreaturshandeln samt dervid uppförda stallar, äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning, anser utskottet på de i statsrådsprotokollet anförda skäl, att en dylik rätt icke bör städerna förvägras.

Utskottet har således icke något att erinra mot hvad propositionen i sak innehåller, men då Riksdagen för sin del antagit den lag angående köttbesigtning och slagthus, hvori ändring nu ifrågasättes, anser utskottet Riksdagen icke böra inskränka sig till att afgifva ett yttrande i anledning af det nu framlagda förslaget, utan böra derom fatta beslut; och får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen i anledning af ifrågavarande proposition ville för sin del antaga följande

L a g

om ändrad lydelse af § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897.

Härigenom förordnas, att § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897 skall hafva följande ändrade lydelse:

Mom. 1. För köttbesigtning, anställd på grund af § 1, så ock för begagnande af offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, eger staden uppbära afgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befälningshafvande, efter hörande af helsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, hvarunder slaghusets förvaltning är stäld, dertill uppgjort förslag, af Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må afgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande af stadens kostnader för köttets besigtning och stämpling samt, der fråga är om begagnande af offentligt slagthus, som nyss är nämndt, till betäckande jemväl af kostnaden för slaghusets förvaltning och underhåll jemte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Der jemlikt ordningsstadgan för rikets städer eller derpå grundad bestämmelse särskild marknadsplats för kreaturshandeln blifvit inrättad i sammanhang med offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slagthusets begagnande bestämmas afgifter till staden för nyttjande af marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

Stockholm den 1 maj 1899.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Nilsson, F. Andersson, J. Anderson* och *P. G. Petersson.*

Herrar *Ohlsson* och *Jönsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.